

Спеціалізованій вченій раді Д 12.105.03
Донбаської державної машинобудівної академії

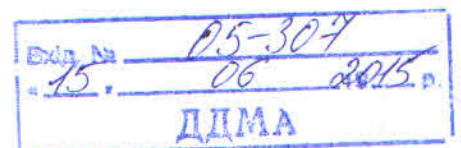
ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата економічних наук
Андрущенко Олени Юріївни
на дисертаційну роботу Косової Еліни Вадимівни
«Фінансовий механізм управління власним капіталом банку»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми дослідження

Фінансовий механізм управління власним капіталом банку, характеризуючи сферу об'єктивно існуючих розподільчих відносин, властивих банківській діяльності, виступає складовим елементом фінансового механізму управління банківською установою. Механізм управління власним капіталом банку, з одного боку, зумовлений існуванням об'єктивно існуючих перерозподільчих відносин, притаманних банківській діяльності, а з іншого – цей механізм активно впливає на них і може успішно працювати лише за умови оптимального функціонування всіх його складових.

Механізм управління власним капіталом банку відображає один із напрямків стратегії розвитку банку, метою функціонування якого є забезпечення банків достатнім обсягом власного капіталу, здатним забезпечити виконання пруденційних вимог та прибуткову діяльність на принципах комплексності, функціональності, ефективності, адаптивності і прозорості. Тому проблеми удосконалення фінансового механізму управління власним капіталом банку є надзвичайно актуальними, що зумовило своєчасність дисертації Косової Еліни Вадимівни.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень і висновків, сформульованих в дисертації

Науково-прикладну спрямованість даної дисертації зумовила мета дослідження, що полягає в розробці теоретичних та методичних основ удосконалення фінансового механізму управління власним капіталом банку.

Достовірність отриманих наукових результатів забезпечена застосуванням сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Системний підхід використано для обґрунтування дефініції і складових фінансового механізму управління власним капіталом банку, обов'язкові економічні нормативи – для оцінки дотримання банками економічних нормативів достатності капіталу, встановлених НБУ. З використанням міжнародних стандартів Базель III проведено моделювання капітальних показників. Коефіцієнти застосовано для аналізу індикаторів фінансової стійкості, кореляційні матриці – для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між ринковою ціною акцій та узагальнюючими показниками діяльності банку.

На основі кореляційно-регресійного аналізу формалізовано взаємозв'язок капіталу з нерозподіленим прибутком, ринкової ціни акцій - з індексом Позабіржової фондової торговельної системи. Для оцінки достатності і прогнозування власного капіталу, а також його динаміки використано відповідно економічне моделювання і трендовий аналіз. Рейтинг пайових цінних паперів, фондові індекси і ринкові ціни акцій візуалізовано за допомогою графічного аналізу, діаграм розсіювання і гістограм. Структурний підхід і аналіз розподілень застосовано для оцінки розміщення власного капіталу за групами банків, імовірнісні методи – для визначення ймовірності дефолту позичальника і величини резерву за кредитними операціями банку. Нечіткі множини послуговували підґрунтям для оцінки якості дивідендної політики. Інформаційну базу дослідження

становлять законодавчі та нормативні акти, офіційні статистичні та інформаційно-аналітичні матеріали, дані фінансової звітності банків.

Послідовність розв'язання автором поставлених у дисертації наукових, методичних та прикладних завдань логічно відображена змістом роботи.

Наукова новизна одержаних результатів

Основні наукові результати, що характеризують новизну виконаного дослідження, полягають у такому.

Власний капітал банку ідентифіковано як об'єкт фінансового управління з позицій функціонального і вартісного підходу. Систематизовано функції та види оцінки власного капіталу. Принципово новим є акцент на ринкові індикатори вартості і необхідність їх прогнозування з позицій стратегічного управління власним капіталом банку, що надає можливість більш об'єктивної оцінки достатності власного капіталу як основи стабільного функціонування банку (стор. 12-29).

У дисертації застосовано процесний і системний підходи до обґрунтування дефініції, принципів, цілей і складових фінансового механізму управління власним капіталом банку, ідентифіковано повноваження у цій сфері основних суб'єктів управління. Принципово новими є принципи альтернативності і підпорядкування загальним цілям управління банком (стор.30-52). Здобувачем переконливо обґрунтовано концепцію удосконалення фінансового механізму управління власним капіталом банку, метою якої є узгодження інтересів стейкхолдерів за умови найповнішої реалізації функцій власного капіталу і забезпечення конкурентоспроможності банку, його стійкого розвитку, покращення якості корпоративного управління (стор. 53- 67).

На основі значного обсягу статистичної інформації здобувач проаналізував капіталізацію банківської системи на макрорівні на основі індикаторів фінансової стійкості депозитних корпорацій і даних про

дотримання обов'язкових економічних нормативів (стор. 69-87). У результаті оцінки достатності і якості власного капіталу банків на мікрорівні зроблено висновок про наявність непокритих збитків у балансах значної кількості вітчизняних банківських установ і від'ємного фінансового результату, значної кількості неплатоспроможних банків, які Фонд гарантування вкладів фізичних осіб виводить з ринку (стор. 88-95). Результатом стало обґрунтування пропозицій щодо врахування при розподілі банків на групи не лише величини активів, але і розміру власного капіталу.

Використавши показники зведеної фінансової звітності банків, автор дослідив значущість окремих елементів власного капіталу, він показав, що основним його джерелом є статутний капітал, а між питомою вагою статутного капіталу і непокритих збитків існує тісний зворотний кореляційний зв'язок (стор. 96 - 113). Статистично обґрунтовано висновок про відсутність дивідендної політики українських банків як на пряму корпоративної роботи і альтернативність капіталізації прибутку як найсприятливішої та порівняно дешевої форми фінансування банку за рахунок внутрішніх джерел.

Важливе науково-практичне значення мають методичні рекомендації щодо впровадження міжнародних стандартів визнання і оцінки власного капіталу банків: визначено ключові зміни Базеля III, їх призначення, позитивні і негативні наслідки для банківської системи України. Обґрунтовано етапи їх впровадження в українську практику (стор. 119 - 134). Цінним є прикладний характер проведених досліджень і проведена апробація методичного підходу до оцінки достатності власного капіталу банків на основі визначення справедливої вартості активів безпосередньо через зменшення їх балансової вартості на суму знецінення (стор. 135 - 140). Останнє визначається як різниця теперішньої вартості попередньо оцінених майбутніх грошових потоків від існування активів з урахуванням показника безризиковості та відповідного забезпечення цих активів.

Науковим доробком автора є узагальнення змісту, функцій, основних

типів дивідендної політики, їх переваг і недоліків, рекомендацій для використання, а також специфіки організації виплати дивідендів. Із використанням системного підходу побудовано систему індикаторів, які характеризують співвідношення між виплатою і капіталізацією дивідендів, стійкість зростання і роль у цьому процесі внутрішніх джерел (стор. 141 - 151). Обгрунтовано і апробовано методичний підхід до оцінки якості дивідендної політики банку на основі теорії нечітких множин на прикладі ПАТ «Сітібанк» (стор. 152 - 159). Запропоновані етапи розробки і реалізації дивідендної політики банків дозволяють урахувати диференціальні особливості конкретного банку і обрані фінансові стратегії.

У дисертації надано оцінку можливостей фондового ринку України як джерела інформаційного забезпечення оцінки ринкової вартості банківського капіталу. На цій основі розвинуто методи оцінки достатності і прогнозування вартості власного капіталу на основі аналізу біржових індикаторів банку (стор. 160-180). Побудовано комплекс кореляційно-регресійних моделей, які ув'язують ринкову ціну акцій банку із основними показниками його діяльності, а також узагальнюючими індикаторами фондового ринку. Їх синтез із динамічними моделями дозволяє прогнозувати ринкову ціну акцій банку з врахуванням стану його внутрішнього і зовнішнього середовища.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Зміст автореферату відповідає основним положенням, висновкам і рекомендаціям дисертації. Новизна, яка відображена у дисертації, повністю відповідає роботі.

Повнота викладу сформульованих в дисертації наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях

Основні положення та результати дослідження опубліковано у 15 наукових працях, з яких сім статей у наукових фахових виданнях (у тому

числі три статті – у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз), вісім - тези матеріалів конференцій різних рівнів, із яких п'ять міжнародних і три всеукраїнські.

Практичне значення результатів і висновків дисертації, пропозиції щодо їх використання

До результатів, які мають найбільше практичне значення, належать такі: науково-практичні рекомендації з формування субординованого капіталу на основі депозитних ресурсів схвалені фахівцями ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»; науково-методичний підхід до оцінки достатності власного капіталу на основі стрес-тестування використовує ПАТ «АКБ «Капітал»; науково-практичні рекомендації з впровадження фінансового механізму управління стратегічним ризиком власного капіталу банку схвалено фахівцями АТ «Таскомбанк»; механізм управління податковим навантаженням банку на основі гібридного капіталу схвалено ПП «Юридична фірма «Тімарцев та Партнери». Результати дисертації використовуються в навчальному процесі Донбаської державної машинобудівної академії.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Відзначаючи в цілому достатній рівень наукових здобутків дисертанта, обгрунтованість переважної більшості результатів дослідження, слід вказати на певні недоліки і дискусійні моменти, які полягають у наступному:

1. У назвах першого і другого розділів дисертаційної роботи використано словосполучення «функціонування фінансового механізму управління власним капіталом банку», але у їх змісті стійким є з'єднання понять «функціонування» та «банківська установа», «банківська система», «фінансовий ринок» тощо. Таким чином, функціонування фінансового механізму управління власним капіталом банку формалізується опосередковано.

2. На стор. 15 йдеться про оцінки власного капіталу у формі бруто-капіталу і нетто-капіталу, які, на жаль, не використовуються у подальшому викладенні матеріалу.

3. Розглядаючи підходи до встановлення мінімального розміру статутного і регулятивного капіталу, до оцінки достатності власного капіталу банку, автор не враховує фактори інфляції і коливання валютного курсу. Є лише окреме згадування про необхідність відповідних коректувань на вказані фактори ризику (стор. 61-62).

4. Питома вага емісійних різниць у структурі власного капіталу за третьою групою банків (22,5%) значно вище, порівняно з іншими групами і середнім показником (7,1%). Дані цифри, наведені у табл. 2.7 на стор. 97, не отримали у тексті дисертації відповідного пояснення.

5. Потребує аргументації занадто деталізоване представлення часток власників у статутному капіталі українських банків – 4 знака після коми (стор. 109-111), навіть там, де округлення не вплине на формування уявлення про вплив того, чи іншого учасника на діяльність банку.

6. Функції дивідендної політики банку, представлені у табл. 3.6 на стор. 143 дисертації, є узагальненням теоретичного матеріалу і логічніше виглядали би у першому розділі.

Вказані зауваження не знижують загального позитивного сприйняття дисертаційної роботи та її результатів.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань

Зміст дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Фінансовий механізм управління власним капіталом банку» відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – Гроші, фінанси та кредит. Обсяг, новизна виконаних Косовою Еліною Вадимівною досліджень, результати практичного впровадження, повнота висвітлення у друці

наукових положень, апробація отриманих результатів у цілому відповідають вимогам, що пред'являються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Дисертацію написано грамотною українською мовою, її зміст носить пошуково-дослідницький характер, а положення, висновки і рекомендації є достовірними. У дисертації розроблено теоретичні положення, методичні основи і практичні рекомендації щодо узгодження інтересів стейкхолдерів у процесі корпоративного управління за умови найповнішої реалізації функцій власного капіталу і забезпечення конкурентоспроможності банку, його стійкого розвитку тощо.

За змістом і оформленням дисертація «Фінансовий механізм управління власним капіталом банку» відповідає вимогам щодо кандидатських дисертацій та пп. 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор, Косова Еліна Вадимівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент -
кандидат економічних наук,
заступник начальника фінансового відділу
Приватного акціонерного товариства
«Завод напівпровідників» (м. Запоріжжя)

О. Ю. Андрущенко

Підпис засвідчую: Начальник ВК

Сидорова Л.В.

